ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ

ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.ପି.(ସି) ସଂଖ୍ୟା 3385/2024

ତ୍ରିନାଥ ପଣ୍ଡା .... *ଆବେଦନକାରୀ*

-ବନାମ-

ଆୟୁକ୍ତ-ତଥା-ସଚିବ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିବାର କଲ୍ୟାଣ ବିଭାଗ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ .... *ପ୍ରତିପକ୍ଷମାନେ*

ମାମଲାଗୁଡ଼ିକରେ ହାଜର ହୋଇଥିବା ଅଧିବକ୍ତାମାନେ:

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ : ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଘନଶ୍ୟାମ ଦାଶ, ଅଧିବକ୍ତା

ପ୍ରତିପକ୍ଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ : ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଲଲାଟେନ୍ଦୁ ସାମନ୍ତରାୟ, ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଅଧିବକ୍ତା

ପୀଠାସୀନ:
ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଏସ୍. କେ. ସାହୁ

ରାୟ

21.02.2024

ଚକ୍ରଧାରୀ ଶରଣ ସିଂହ, ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ

1. ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ ଜନସ୍ୱାର୍ଥ ମାମଲାର ପ୍ରକୃତି (ଏହା ପରେ "ପିଆଇଏଲ୍" ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି) ଅଧୀନରେ ରିଟ୍ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରି ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯିବା ଲୋକମାନଙ୍କର ବିଶୃଙ୍ଖଳିତ ଧାରା ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛୁ, ଏଭଳି ସମ୍ପୃକ୍ତ ମାମଲାଗୁଡିକ ଯାହା (ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 12ର ମର୍ମାନୁସାରେ) ରାଜ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟକର୍ତ୍ତା, ଯେଉଁମାନେ ଦଣ୍ଡ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା (ଏହାପରେ "ସଂହିତା" ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି) ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରାବଧାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଧୀନରେ ସ୍ୱଷ୍ଟ ବିଧିବଦ୍ଧ କ୍ଷମତା ସହିତ ନ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କଠାରେ

ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବରେ ସମ୍ବୋଧିତ ହୋଇପାରିବ । ଯେହେତୁ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଜନସ୍ୱାର୍ଥ ମକଦ୍ଦମା ଆକାରରେ ଅନେକ ମାମଲା ଦାଖଲ କରି ସାର୍ବଜନୀନ ସ୍ଥାନରୁ ଜବରଦଖଲ ହଟାଇବା କିମ୍ବା ସାର୍ବଜନୀନ ସ୍ଥାନରୁ ବାଧାଗୁଡ଼ିକ କିମ୍ବା ଉତ୍ପାତ ହଟାଇବା ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପାଇଁ କ୍ଷତିକାରକ ପଦାର୍ଥଗୁଡ଼ିକ ହଟାଇବା, ସ୍ୱଚ୍ଛତା ବଜାୟ ରଖିବା, ଇତ୍ୟାଦି ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବାକୁ ଦାବି କରିଛନ୍ତି, ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଥିବା ନିଷ୍କ୍ରିୟତା ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଅଧିକାଂଶ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକରେ, ଆମେ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଆମ ମନରେ ଏକ ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତ ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି କରିଛୁ ଯେ ଏହାର ମୂଖ୍ୟ କାରଣ ଭାବରେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସଂହିତାର ଧାରା 133 ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ବୈଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ସେମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଲାଗୁ ହୋଇଥିବା ଅନୁରୂପ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି, ଯାହାଦ୍ୱାରା ସଂହିତାର ଧାରା 133 ଅନୁଯାୟୀ, ଉକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ, ଅନାବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଅଯଥା ବୋଲି ଦର୍ଶାଯାଇଛି । ଏହା, ସମ୍ଭବତଃ କାରଣ ଯେ କାହିଁକି ମକଦ୍ଦମାକାରୀମାନେ ଯେଉଁମାନେ ଅନ୍ୟଥା ଜିଲ୍ଲା ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ଉପ-ପ୍ରଭାଗୀୟ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀମାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯାଇ ସଂହିତାର ଧାରା 133 ଅନୁଯାୟୀ ସେମାନଙ୍କର ଅଧିକାର ଲୋଡ଼ିପାରିବେ, ଯାହା ବେଆଇନ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଏବଂ ଅପକାରକଗୁଡ଼ିକ ଇତ୍ୟାଦିର ଅପସାରଣ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଅଟେ, ଏହିପରି ଭାବରେ, ଜାଣତରେ କିମ୍ବା ଅଜାଣତରେ, ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅଧୀନରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ଅସାଧାରଣ ଅଧିକାରିତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ବାଧ କରାଯାଉଛି ।

2. ବିଶେଷ କରି ଯେତେବେଳେ ବୈଧାନିକ ଭାବରେ ବୈକଳ୍ପିକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ

ପ୍ରତିକାର ଉପଲବ୍ଧ ଥାଏ, ସେତେବେଳେ ପିଆଇଏଲ୍ ମାଧ୍ୟମରେ, ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରିତାର ପ୍ରୟୋଗକୁ ଏକ ନିତ୍ୟକାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ତତ୍କାଳୀନ ମାମଲାଟି ଏପରି ଏକ ଉଦାହରଣ ଯେଉଁଠାରେ ଆବେଦନକାରୀ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୋଇ କୋରାପୁଟସ୍ଥିତ ସହିଦ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ନାୟକ ଭେଷଜ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ଏବଂ ଚିକିତ୍ସାଳୟ(ଏହାପରଠାରୁ "ଏସ୍ ଏଲ୍ ଏନ୍ ଏମ୍ ସି ଏଚ୍" ଭାବରେ ସନ୍ଦର୍ଭିତ)ର ପ୍ରଧାନାଚାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଅଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଆବଣ୍ଟିତ ଜମି ଉପରେ ରହୁଥିବା ଜବରଦଖଲକାରୀଙ୍କୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରତିପକ୍ଷଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଛନ୍ତି । ରିଟ୍ ଆବେଦନରେ ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ଯେ ଉକ୍ତ ଏସ୍ ଏଲ୍ ଏନ୍ ଏମ୍ ସି ଏଚ୍ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି । ଏହାର ଭିତ୍ତିଭୂମି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୁବିଧା ପାଇଁ, ସରକାର ଏସ୍ ଏଲ୍ ଏନ୍ ଏମ୍ ସି ଏଚ୍ ର ପ୍ରଧାନାଚାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ (ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 6)ଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ପ୍ରାୟ 21.43 ଏକର ଜମି ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ଏହା ଦାବି କରାଯାଇଛି ଯେ କେତେକ ଲୋକ ଆବଣ୍ଟିତ ଜମିକୁ ଜବରଦଖଲ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ସେମାନଙ୍କ ଘର ମଧ୍ୟ ନିର୍ମାଣ କରିଛନ୍ତି । ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 6 ଆବଣ୍ଟିତ ଜମିରୁ ଜବରଦଖଲକାରୀଙ୍କୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରିବା ପାଇଁ କୋରାପୁଟ ଜିଲ୍ଲାପାଳ (ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 2)ଙ୍କୁ ଚିଠି ଲେଖିଥିଲେ ଏବଂ ବଦଳରେ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 2, ଆବଣ୍ଟିତ ଜମିରୁ ଜବରଦଖଲକାରୀଙ୍କୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରିବା ପାଇଁ କୋରାପୁଟ ଉପ-ଜିଲ୍ଲାପାଳ (ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 3)ଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ଏହାପରେ, କୋରାପୁଟର ଉପ-ଜିଲ୍ଲାପାଳ, ଏସ୍ ଏଲ୍ ଏନ୍ ଏମ୍ ସି ଏଚ୍ ର ପ୍ରଧାନାଚାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଅଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କୁ (ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 6) ଅନଧିକୃତ ଭାବରେ ଜମି ଦଖଲ କରିଥିବା ଜବରଦଖଲକାରୀଙ୍କ ତାଲିକା ଦାଖଲ କରିବାକୁ କହିଥିଲେ । ଏହା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଅଭିଯୋଗ ଯେ

ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 6 ଉପ-ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କୁ ଜବରଦଖଲକାରୀଙ୍କ ତାଲିକା ପ୍ରଦାନ କରିନାହାନ୍ତି, ଯାହା ଏସ୍ ଏଲ୍ ଏନ୍ ଏମ୍ ସି ଏଚ୍ ର ବିକାଶମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ପରିଣାମ ଅଟେ । ଏହା ଏସ୍ ଏଲ୍ ଏନ୍ ଏମ୍ ସି ଏଚ୍ ସହିତ ସଂଲଗ୍ନିତ ବି.ଏସ୍ ସି. ନର୍ସିଂ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ଏସ୍ ଏଲ୍ ଏନ୍ ଏମ୍ ସି ଏଚ୍ ର ପ୍ରଧାନାଚାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ(ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 6)ଙ୍କ ପାଖରେ ପଡ଼ି ରହିଥିବା ପାଣ୍ଠିର ଉପଯୁକ୍ତ ବିନିଯୋଗ ଦିଗରେ ଏକ ଗୁରୁତର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ଆବେଦନକାରୀ ଦାବି କରିଛନ୍ତି ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ଚିଠିଗୁଡ଼ିକ ପଠାଇବା ପରେ ଏବଂ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 6ଙ୍କର ନିଷ୍କ୍ରିୟତା ଦେଖିବା ପରେ, ସେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିବାର କଲ୍ୟାଣ ବିଭାଗର ଆୟୁକ୍ତ-ତଥା-ସଚିବଙ୍କୁ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 6ଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଆବଣ୍ଟିତ ଜମି ଅନଧିକୃତ ଭାବରେ ଦଖଲ କରିଥିବା ଜବରଦଖଲକାରୀଙ୍କୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଚିଠି ସମ୍ବୋଧିତ କରିଛନ୍ତି । ସେ ପୁନର୍ବାର ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟା 2ଙ୍କୁ ଏକ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିଥିଲେ ଯେଉଁଥିରେ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଲାଭ ପାଇଁ ପାଣ୍ଠିର ଉପଯୋଗ ଏବଂ ପ୍ରକଳ୍ପର ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ଜବରଦଖଲକାରୀଙ୍କୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ସବୁ ବୃଥା ହେଲା ।

3. ବର୍ତ୍ତମାନର ପିଆଇଏଲ୍ ଆବେଦନରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ମାମଲାର ସାରାଂଶ ହେଉଛି ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ଜଣେ ସାମାଜିକ କାର୍ଯ୍ୟକର୍ତ୍ତା ଅଟନ୍ତି, ଯିଏ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଛନ୍ତି ଯେ ଏସ୍ ଏଲ୍ ଏନ୍ ଏମ୍ ସି ଏଚ୍ କୁ ଆବଣ୍ଟିତ ହୋଇଥିବା ସାର୍ବଜନୀନ ଜମିର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଂଶ କେତେକ ଜବରଦଖଲକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନଧିକୃତ ଭାବରେ ଦଖଲ କରାଯାଇଛି, ଯେଉଁ କାରଣରୁ ବିକାଶମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଏସ୍ ଏଲ୍ ଏନ୍ ଏମ୍ ସି ଏଚ୍ ର ଉପଲବ୍ଧ ପାଣ୍ଠିର ବିନିଯୋଗ ହୋଇ ନାହିଁ ଏବଂ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ

ନିକଟରେ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ସତ୍ତ୍ୱେ, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

4. ବର୍ତ୍ତମାନର ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବା ସମୟରେ, ଆମେ ***AIR 1980 S.C. 1622***ରେ ବିବୃତ ହୋଇଥିବା ***ପୌର ପରିଷଦ, ରତଲାମ୍ ବନାମ ବର୍ଦ୍ଧିଚାନ୍ଦ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ*** ମାମଲାରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଅବଲୋକନଗୁଡ଼ିକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିଅଛୁ, ଯାହା 24.11.2015 ତାରିଖର ଦେୱାନୀ ରିଟ୍ ଅଧିକାରିତା ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା 4309/2015***(ସଞ୍ଜୟ ଝା ବନାମ ବିହାର ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ)***ରେ ପାଟନା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଖଣ୍ଡପୀଠ ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଅନୁସରଣ କରାଯାଇଛି ।

5. ଉପରୋକ୍ତ ଟିପ୍ପଣୀ ହୋଇଥିବା ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏବଂ ସ୍ଥିତିକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି ଯେ ଏହାପରି ଉପଶମ ଚାହୁଁଥିବା ଅନେକ ମାମଲା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଦାଖଲ କରାଯାଉଛି, ଆମେ ସଂହିତାର ଧାରା 133 ଅଧୀନରେ ଏବଂ ସେଥିରେ ସଂଯୁକ୍ତ ଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ଅନୁଯାୟୀ ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକୁ ଟିକିଏ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ପରିଚାଳନା କରିବା ବାଞ୍ଛନୀୟ ବୋଲି ବିବେଚନା କରୁଅଛୁ । ଓଡ଼ିଶା ଜମି ଜବରଦଖଲ ନିବାରଣ ଅଧିନିୟମ, 1972 (ସଂକ୍ଷେପରେ "ଓ ପି ଏଲ୍ ଇ ଅଧିନିୟମ") ଅଧୀନରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଆମେ ହିସାବକୁ ନେଉଛୁ ।

6. ସଂହିତାର ଧାରା 133ର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ନିମ୍ନମତେ ଉଦ୍ଧୃତ କରାହୋଇଛି:-

> "133. ଉତ୍ପାତ ଦୂରୀକରଣ ପାଇଁ ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ -(1) ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ଜିଲ୍ଲା ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ କିମ୍ବା ଉପ-ପ୍ରଭାଗୀୟ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ

କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ, ଜଣେ ଆରକ୍ଷୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବିବୃତି କିମ୍ବା *ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୂଚନା ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ଏବଂ ସେ ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରୁଥିବା (ଯଦି ଥାଏ) ନେଇ, ବିଚାର କରନ୍ତି-*

(a) କୌଣସି ସାର୍ବଜନୀନ ସ୍ଥାନରୁ କିମ୍ବା କୌଣସି ବାଟରୁ, ନଦୀରୁ କିମ୍ବା ଜଳ ପ୍ରବାହରୁ ଯାହା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଇନଗତ ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଛି କିମ୍ବା ହେବ, ସେଗୁଡ଼ିକରୁ କୌଣସି ବେଆଇନ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ କିମ୍ବା ଉପଦ୍ରବ ଅପସାରଣ କରାଯିବା ଉଚିତ; କିମ୍ବା

(b) ....
(c) ....
(d) ....
(e) ....
(f) ....

ଏପରି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ କିମ୍ବା ବିରକ୍ତିକର ବିଷୟ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା ଆବଶ୍ୟକୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଏଭଳି ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଆଦେଶରେ ସ୍ଥିର କରାଯିବାକୁ ଥିବା ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଏକ *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ* କରିପାରିବେ, -

(i) *ଏହିପରି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ କିମ୍ବା ଉତ୍ପାତ ଦୂର କରିବାକୁ;* କିମ୍ବା
(ii) ... .
(iii) ....
(iv) ....
(v) ....
(vi) ....

କିମ୍ବା, ଯଦି ସେ ଏହା କରିବାକୁ ଆପତ୍ତି କରନ୍ତି, ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବା ସମୟ ଏବଂ ସ୍ଥାନରେ ହାଜର ହେବାକୁ, ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପଦ୍ଧତିରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା କାରଣ ଦର୍ଶାଅକୁ କାହିଁକି ଅନୁମତି ଦିଆଯିବନାହିଁ କୁ ଆପତ୍ତି ଉଠାନ୍ତି ।

(2) କୌଣସି ବି ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଠାରେ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବା ଭଳି ଆଦେଶ, ଏହି ଧାରା ଅଧୀନରେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଣୀତ

କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।"

7. ଆମେ ଦେଖୁଛୁ ଯେ ସଂହିତାର ଧାରା 133ର ଉପ-ଧାରା (1)ରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯେ ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ଜିଲ୍ଲା ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ କିମ୍ବା ଉପ-ପ୍ରଭାଗୀୟ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ-ନିର୍ବାହୀ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ , ଜଣେ ଆରକ୍ଷୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବିବୃତି କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୂଚନା ଏବଂ ସେ ଉପଯୁକ୍ତ ମନେ କରୁଥିବା କୌଣସି ସାକ୍ଷ୍ୟକୁ (ଯଦି ଥାଏ) ନେଇ ବିଚାର କରନ୍ତି ଯେ କୌଣସି ବେଆଇନ ବାଧା କିମ୍ବା ବିରକ୍ତିକର ବିଷୟ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଇନଗତ ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ କିମ୍ବା ହୋଇପାରୁଥିବା କୌଣସି ସାର୍ବଜନୀନ ସ୍ଥାନରୁ କିମ୍ବା କୌଣସି ପଥ, ନଦୀ କିମ୍ବା ନାଳରୁ ହଟାଯିବା ଉଚିତ୍, ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଏକ *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ* ଦେଇ, ଏପରି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ କିମ୍ବା ବିରକ୍ତିକର ବିଷୟ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ, ଏକ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଏପରି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ କିମ୍ବା ବିରକ୍ତିକର ବିଷୟକୁ ଦୂର କରିବା ଏବଂ ଯଦି ସେ (ଅର୍ଥାତ୍, ବ୍ୟକ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି) ଏପରି କରିବାକୁ ଆପତ୍ତି କରନ୍ତି, ତେବେ, ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ଅଧୀନସ୍ଥ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ସମ୍ମୁଖରେ ହାଜର ହେବାକୁ, ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବା ସମୟ ଏବଂ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବା ସ୍ଥାନରେ, ଏବଂ କାରଣ ଦର୍ଶାଇ, ଏହା ପରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଉପାୟରେ, ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ କାହିଁକି କାଏମ୍ ରଖାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

8. ସଂହିତାର ଧାରା 133ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକରୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଛି ଯେ ଜିଲ୍ଲା ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ, ଉପ-ପ୍ରଭାଗୀୟ ଅଧିକାରୀ, କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଅଧିକାରୀ, ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ସ୍ଥାନରୁ ବାଧା କିମ୍ବା ଉତ୍ପାତ

ହଟାଇବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଥିବା ଏକ *ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଆଦେଶ* ଦେବେ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଆଦେଶ ପାରିତ ହେଉଛି, ତାଙ୍କୁ ବାଧା କିମ୍ବା ଉତ୍ପାତ ହଟାଇବା ପାଇଁ ଆହ୍ୱାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଯଥାସ୍ଥିତି, କିମ୍ବା ଏହିପରି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହଟାଇବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବେ ।

9. ଆମେ ବିରାମ ପାଇଁ ଏଠାରେ ଦର୍ଶାଇପାରିବା ଯେ ସଂହିତାର ଧାରା 134 ଅନୁଯାୟୀ, ସଂହିତାର ଧାରା 133ର ଉପ-ଧାରା (1)ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଧୀନରେ ପାରିତ ହୋଇଥିବା *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶର* ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରିବା ପାଇଁ ସମନ ଜାରି ପାଇଁ ପ୍ରଦାନ ହୋଇଥିବା ଢଙ୍ଗରେ ହୋଇପାରିବ କିମ୍ବା ଉଦଘୋଷଣା ଦ୍ୱାରା ଅଧିସୂଚିତ ହେବ, ଯେପରି ରାଜ୍ୟ ସରକାର ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ, ଏବଂ ଏହାର ଏକ ନକଲ ଏପରି ସ୍ଥାନ କିମ୍ବା ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକରେ ଲଗାଇବେ ଯାହା ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦେବା ପାଇଁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ହୋଇପାରେ ସେଭଳି ଢଙ୍ଗରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ ।

10. ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ* ଦିଆଯାଇଛି, ସେ କଣ କରିପାରିବେ ତାହା ସଂହିତାର ଧାରା 135 ଅଧୀନରେ ସନ୍ନିବିଷ୍ଟ ଅଟେ, ଯାହା ଦର୍ଶାଏ ଯେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏକ *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ* ଦିଆଯାଇଛି, ସେ (a) *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ କ୍ରମରେ* ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ, ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଅଧିନିୟମ କରିବେ; କିମ୍ବା (b) ଏପରି *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ* ଅନୁସରଣ କରି ଉପସ୍ଥିତ ହେବେ ଏବଂ ଏହା ବିରୁଦ୍ଧରେ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବେ ।

11. ତେଣୁ, ସଂହିତାର ଧାରା 135 କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନିକଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ* ପାଳନ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରେ, କିମ୍ବା ଏପରି ଆଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ହାଜର ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରେ, ଏବଂ *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ* କାହିଁକି

ନିରପେକ୍ଷ କରାଯିବ ନାହିଁ, କହିବାକୁ ଗଲେ, *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ* କାହିଁକି ପାଳନ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରାଯିବ ନାହିଁ । ଯଦି ଜଣେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନିକ *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ* ପାଳନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ମଧ୍ୟ ଉପସ୍ଥିତ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ ଏବଂ ଏକ *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ* ବିରୁଦ୍ଧରେ କାରଣ ଦର୍ଶାନ୍ତି, ସେ ସଂହିତାର ଧାରା 136ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ଆଲୋକରେ, ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 188 ଅନୁଯାୟୀ ମକଦ୍ଦମାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବେ । ଜଣେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନିକ ହାଜର ହୋଇ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବାରେ ବିଫଳ ହେଲେ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ* ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବେ ।

12. ଉପରୋକ୍ତ ଆଲୋଚନାରୁ ଯାହା ଜଣାପଡ଼େ ତାହା ହେଉଛି ଯେ ଯଦି ଜଣେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନିକ *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ* ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ଅଧିନିୟମ ସମ୍ପାଦନ କରନ୍ତି ନାହିଁ କିମ୍ବା ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ହାଜର ହୋଇ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବାରେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି, ସେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 188 ଅନୁଯାୟୀ ମୋକଦ୍ଦମା ପାଇଁ ଦାୟୀ ରହିବେ ଏବଂ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ*କୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରାଯିବ ।

13. ସଂହିତାର ଧାରା 137, ପ୍ରକ୍ରିୟା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ସମୟରେ, ଯେତେବେଳେ ଜଣେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନିକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲୋକାଧିକାରର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରାଯାଏ, ସେଥିରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଯେଉଁଠାରେ କୌଣସି ପଥ, ନଦୀ, ନାଳ କିମ୍ବା ସ୍ଥାନର ବ୍ୟବହାରରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ପାଇଁ ବାଧା, ବିରକ୍ତିକର ବିଷୟ କିମ୍ବା ବିପଦକୁ ରୋକିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଧାରା 133 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ* ଦିଆଯାଇଛି, ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା ପରେ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୋଧରେ *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ* ଦିଆଯାଇଥିଲା, ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରିବେ ଯେ ସେ (ଅର୍ଥାତ୍,

କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନିକ) ପଥ, ନଦୀ, ନାଳ କିମ୍ବା ସ୍ଥାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଲୋକାଧିକାରର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତି କି ନାହିଁ, ଏବଂ ଯଦି ସେ ଏପରି କରନ୍ତି, ଧାରା 138 ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଏହି ମାମଲାର ତଦନ୍ତ କରିବେ ଏବଂ ଯଦି ଏପରି ତଦନ୍ତରେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ଯେ ଏପରି ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନର ସମର୍ଥନରେ କୌଣସି ବିଶ୍ୱସନୀୟ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଅଛି, ତେବେ ସେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖିବେ ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏପରି ଅଧିକାରର ଅସ୍ତିତ୍ୱର ବିଷୟ ଏକ ସକ୍ଷମ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଦେଶ ନିଆଯାଇ ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ଯଦି ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଜାଣିବାକୁ ପାଆନ୍ତି ଯେ ଏପରି କୌଣସି ବିଶ୍ୱସନୀୟ ସାକ୍ଷ୍ୟ ନାହିଁ, ତେବେ ସେ (ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ) ସଂହିତାର ଧାରା 138ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ।

14. ଯେତେବେଳେ ସଂହିତାର ଧାରା 133 ଏବଂ ଧାରା 137କୁ ଏକାଠି ପଢ଼ାଯାଏ, ଯୋଜନାଟି ସ୍ପଷ୍ଟ ହେବ ଯେ ଯେତେବେଳେ ଜିଲ୍ଲା ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ କିମ୍ବା ଉପ-ପ୍ରଭାଗୀୟ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହୀ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ, ଜଣେ ଆରକ୍ଷୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବିବୃତି ଆଧାରରେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ସୂଚନା ଆଧାରରେ ଏବଂ ଏପରି ସାକ୍ଷ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପରେ, ଯଦି କିଛି ଥାଏ, ଯାହା ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରନ୍ତି, ବିଚାର କରନ୍ତି ଯେ କୌଣସି ବେଆଇନ ବାଧା କିମ୍ବା ବିରକ୍ତିକର ବିଷୟ କୌଣସି ସାର୍ବଜନୀନ ସ୍ଥାନ କିମ୍ବା କୌଣସି ପଥ, ନଦୀ କିମ୍ବା ନାଳରୁ ଅପସାରଣ କରାଯିବା ଉଚିତ, ଯାହା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଇନଗତ ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ କିମ୍ବା ହୋଇପାରେ, ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଏକ *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ* କରିପାରିବେ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବାଧା କିମ୍ବା ଉତ୍ପାତ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିବା ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଛି, ତାଙ୍କୁ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ କିମ୍ବା ଉତ୍ପାତ ଦୂର କରିବା କିମ୍ବା

ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିର କରାଯିବାକୁ ଥିବା ସମୟ ଏବଂ ସ୍ଥାନରେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ହାଜର ହେବାକୁ ଏବଂ *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ* କାହିଁକି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ସେ ବିଷୟରେ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଏ । *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶର* ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପାଇବା ପରେ, କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନିକ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ହାଜର ହେବେ, ଯିଏ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନିକଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରିବେ ଯେ ସେ ପଥ, ନଦୀ, ନାଳ କିମ୍ବା ସ୍ଥାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଲୋକାଧିକାରର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତି କି ନାହିଁ, ଏବଂ ଯଦି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନିକ ଏପରି ଅସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତି, ତେବେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଏକ ତଦନ୍ତ କରିବେ ଏବଂ ଯଦି ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଅନୁସନ୍ଧାନରେ ଜାଣିବାକୁ ପାଆନ୍ତି ଯେ ଏପରି ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନର ସମର୍ଥନରେ କୌଣସି ବିଶ୍ୱସନୀୟ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଅଛି, ତେବେ, ସେ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖିବେ ଯେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାମଲାଟି କ୍ଷମତାପନ୍ନ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନହୋଇଛି । ତଥାପି, ଯଦି ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ଯେ କୌଣସି ପଥ, ନଦୀ, ନାଳ କିମ୍ବା ସ୍ଥାନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅନଧିକାର ପ୍ରବେଶ କିମ୍ବା ବାଧା ସମର୍ଥନରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନିକଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନର କୌଣସି *ବିଶ୍ୱସନୀୟ ସାକ୍ଷ୍ୟ* ନାହିଁ, ତେବେ ସେ (ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ) ସଂହିତାର ଧାରା 138ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଢଙ୍ଗରେ ଆଗକୁ ବଢ଼ିବେ, ଯାହା ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରେ ଯେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ, ଏପରି ଏକ ମାମଲାରେ, ଡାକରା-ମାମଲା ଭଳି ଏହି ମାମଲାରେ ସାକ୍ଷ୍ୟ ନେବେ ଏବଂ, ଯଦି ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ଯେ *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ,* ମୂଳତଃ ହୋଇଅଛି କିମ୍ବା ଏପରି ପରିବର୍ତ୍ତନ ସାପେକ୍ଷ ଯାହା ସେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ମନେକରନ୍ତି, ବିଚାରବନ୍ତ *ଏବଂ* ଉଚିତ ଅଟେ, ବିନା ସଂଶୋଧନରେ *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ* ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରାଯିବ କିମ୍ବା, ଯଥାସ୍ଥିତି ହେବ, ଆବଶ୍ୟକୀୟ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଉଥିବା ଏଭଳି ସଂଶୋଧନ ସହିତ, କିନ୍ତୁ ଯଦି

ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ପୂର୍ଣ୍ଣମାତ୍ରାରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେବେନାହିଁ, ତେବେ ଏହି ମାମଲାରେ ଆଉ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ନାହିଁ ।

15. ସଂହିତାର ଧାରା 141 ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରେ ଯେ ଯେତେବେଳେ ଏକ ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ, ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନିକଙ୍କୁ ଏହାର ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଦେବେ ଏବଂ ବିଜ୍ଞପ୍ତିରେ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବା ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ଅଧିନିୟମ କରିବାକୁ ତାଙ୍କୁ ଆବଶ୍ୟକ କରିବେ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନିକଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସୂଚିତ କରିବେ ଯେ ଅବାଧ୍ୟତା କ୍ଷେତ୍ରରେ, ସେ (କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନିକ) ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 188 ଅନୁଯାୟୀ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିବାକୁ ଦାୟୀ ରହିବେ । ଯଦି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନିକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରାଯାଏ ନାହିଁ, ତେବେ ସଂହିତାର ଧାରା 141 ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବାକୁ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବାର ଖର୍ଚ୍ଚ ଆଦାୟ କରିବାକୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ, ଯାହା ସଂହିତାର ଧାରା 141ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ସଂହିତାର ଧାରା 141ର ଉପ-ଧାରା (3) ମଧ୍ୟ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଥାଏ ଯେ ଏହି ଧାରା ଅଧୀନରେ ସଦବିଶ୍ୱାସରେ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ଉପରେ କୌଣସି ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରାଯିବ ନାହିଁ ।

16. ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ଟିପ୍ପଣୀ ଅଟେ ଯେ ସଂହିତାର ଧାରା 142 ଅନୁଯାୟୀ, ଯଦି ଜଣେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ, ଯିଏ ଏକ *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ* କରିଛନ୍ତି, ବିବେଚନା କରନ୍ତି ଯେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ପାଇଁ ଆସନ୍ନ ବିପଦ କିମ୍ବା ଗୁରୁତର ପ୍ରକାରର ଆଘାତକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ତୁରନ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବା ଉଚିତ, ତେବେ ସେ ଆଦେଶ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ଜାରି କରିପାରିବେ, ମାମଲାର ସମାପନ ପାଇଁ ବିଚାରାଧୀନ ଥିବା ଏଭଳି ବିପଦ କିମ୍ବା ଆଘାତକୁ ହଟାଇବା କିମ୍ବା ନିବାରଣ କରିବାର

ଏପରି ମାଧ୍ୟମ ଯାହା ସେ ଉପଯୁକ୍ତ ମନେକରନ୍ତି, ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ନିଜେ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବେ କିମ୍ବା ବ୍ୟବହାର କରିବାର ଉପଯୁକ୍ତ ମନେ କରୁଥିବା ଏପରି ମାଧ୍ୟମ ବାହାର କରିପାରିବେ ଏବଂ, ଏପରି ନିଷିଦ୍ଧାଦେଶକୁ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ତତ୍ କ୍ଷଣାତ ଅନୁପାଳନ କରିବାର ବ୍ୟତିକ୍ରମରେ, କିନ୍ତୁ ଏହି ଧାରା ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ସଦବିଶ୍ୱାସରେ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରାଯିବ ନାହିଁ ।

17. ଏହି ସମୟରେ ***ପୌର ପରିଷଦ, ରତଲାମ୍ ବନାମ ଭର୍ଦ୍ଧିଚାନ୍ଦ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ*** (ପୂର୍ବୋକ୍ତ) ମାମଲାରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ମନ୍ତବ୍ୟ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହେବ, ଯେଉଁଥିରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଧରିଛନ୍ତି ଯେ ସଂହିତାର ଧାରା 133 ଅଧୀନରେ ସନ୍ନିବିଷ୍ଟ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଅଟେ, ଯେତେବେଳେ ସାର୍ବଜନୀନ ଉତ୍ପାତ ଘଟିତ ହୁଏ, ଯେତେବେଳେ ଭି ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ସାର୍ବଜନୀକ କ୍ଷମତା, ଯାହା ସଂହିତାର ଧାରା 133 ଅଧୀନରେ ଅର୍ପିତ ହୋଇଥାଏ, ଜନସାଧାରଣ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ପ୍ରତି ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଟେ, ଯେଉଁମାନେ ଉତ୍ପାତର ଶିକାର ହୁଅନ୍ତି, ଏବଂ ତେଣୁ, ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଧାରା 133 ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବେ, ଯେତେବେଳେ ଆଧିକାରିକ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଅଛି । ଉକ୍ତ ନିର୍ଣ୍ଣୟର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 9 ଏହିପରି ପଢାଯାଇଛି:

> *"9. ତେଣୁ ଧାରା 133 ଯେଉଁଠାରେ ସାର୍ବଜନୀକ ଉତ୍ପାତ ହୁଏ ସେଠାରେ ତ୍ୱରିତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏହି ସଂହିତା ଅଧୀନରେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ସାର୍ବଜନୀନ କ୍ଷମତା ହେଉଛି ଜନସାଧାରଣ ପାଇଁ ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଟେ ଯେଉଁମାନେ ଉତ୍ପାତର ପୀଡ଼ିତ ଅଟନ୍ତି, ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ଏଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ନ୍ୟାୟିକ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ତାକୁ ପ୍ରୟୋଗ*

କରିବେ । "ସର୍ବଶକ୍ତି ଏକ ବିଶ୍ୱାସ ଅଟେ -ଯାହାର ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ ଆମେ ଦାୟିତ୍ୱବାନ ଅଟୁ-ଯାହା, ଲୋକଙ୍କଠାରୁ, ଏବଂ ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ, ସବୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ, ଏବଂ ସମସ୍ତେ ବିଦ୍ୟମାନ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।" (1) ଯେତେବେଳେ ହିତାଧିକାରୀ ଏହାର ଅନୁକୂଳ ଅଭ୍ୟାସ ପାଇଁ ପରିସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକୁ ଘରକୁ ଆଣନ୍ତି ସେତେବେଳେ ବିବେକ ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେବ ।"

(ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି)

18. ***ପୌର ପରିଷଦ, ରତଲାମ୍*** (ପୂର୍ବୋକ୍ତ)ରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ମଧ୍ୟ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଛନ୍ତି ଯେ ଜଣେ ପୌର ଆୟୁକ୍ତ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଆବଦ୍ଧ, ଯାହା ସଂହିତାର ଧାରା 133 ଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ହେବ, ଏବଂ ଯଦି ପୌର ଆୟୁକ୍ତ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏପରି ଆଦେଶର କୌଣସି ଅବମାନନା ହୁଏ, ତେବେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 188ରେ ସନ୍ନିବେଶିତ ଦଣ୍ଡନୀୟ ପରିଣାମ ଅନୁସରଣ କରାଯିବ । ଉପରୋକ୍ତ ରାୟର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 13ରେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକ ଏହିପରି ପଢାଯାଇଛି:

"13................ ....ଏସ୍.133 ସିଆର୍.ପି.ସି ଅଧୀନରେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ ହେଉଛି କ୍ରମରେ <u>ସ୍ଥିର ହେବାକୁ ଥିବା ସମୟ ମଧ୍ୟରେ</u> ଏହିପରି ଉତ୍ପାତ ଅପସାରଣ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା । ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ତରଫରୁ ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଅନୁଯାୟୀ ଏହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ପାଇଁ ଏହା ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଟେ । <u>ଏହି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଳନ କରିବାର ବିଫଳତାରେ ଏସ୍. 188, ଆଇ.ପି.ସି. ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରାଯାଇଥିବା ଦଣ୍ଡ ପରିଦର୍ଶିତ ହେବ । ତେଣୁ, ଏସ୍.133, ସିଆର୍.ପି.ସି ଅନୁଯାୟୀ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଆବଦ୍ଧ ପୌର ଆୟୁକ୍ତ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏହି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଳନ କରିବେ କାରଣ ଯଦି ଏହା ଆଇନତଃ ସେମାନଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି ଅନୁସରଣ କରୁଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ବାଧା କିମ୍ବା ବିରକ୍ତି କିମ୍ବା ଆଘାତ ଦିଏ, ତେବେ ଏହି ଧାରାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସରଳ କାରାବାସ କିମ୍ବା ଜୋରିମାନା ଦ୍ୱାରା ଦଣ୍ଡିତ ହେବେ ।</u> ଯଦି ଅବାଧ୍ୟତା ମାନବ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କିମ୍ବା ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରତି ବିପଦ ସୃଷ୍ଟି କରେ ତେବେ ଅପରାଧ ଆହୁରି ତୀବ୍ର ହୋଇଥାଏ । ଏସ୍.133, ସିଆର୍.ପି.ସିର ଆଜ୍ଞାର୍ଥକ ସ୍ୱର ଯାହା

ଏସ୍.188, ଆଇ.ପି.ସିର ଦଣ୍ଡାତ୍ମକ ମିଜାଜ୍ ସହ ପଢାଯାଏ, ନିଷେଧ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଏକ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିଥାଏ ।"

(ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି)

19. ଉପରୋକ୍ତ ଆଲୋଚନାରୁ ଯାହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୁଏ ତାହା ହେଉଛି ଯେ ସଂହିତାର ଧାରା 133 ଅନୁଯାୟୀ, ଜଣେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ବୈଧାନିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେଉଛି ଏକ *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ* ନିଜଆଡୁ ଦେବା, ଯାହା ସଂହିତାର ଧାରା 133ର ଉପ-ଧାରା (i) ଦ୍ୱାରା ଅନୁଧ୍ୟାନ କରାଯାଏ, ଯଦି ଜଣେ ଆରକ୍ଷୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବିବୃତି କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ସୂଚନା ସଂହିତାର ଧାରା 133ର ଉପ-ଧାରା (i) ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗ ଆବଶ୍ୟକ କରେ । ସଂହିତାର ଧାରା 133ରେ ଘଟୁଥିବା "ଅନ୍ୟ ସୂଚନା"ର ଅର୍ଥ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ସୂଚନା, କିମ୍ବା ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ସୂଚନା, ଯାହା ସର୍ବସାଧାରଣ ଉତ୍ପାତ/ବେଆଇନ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରିବା କିମ୍ବା ଏକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କିମ୍ବା ବସ୍ତୁଗତ ଆରାମରେ ଆଘାତ କିମ୍ବା ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରିବା କିମ୍ବା ସଂହିତାର ଧାରା 133ରେ ଗଣନା କରାଯାଇଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାରଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଟେ ।

20. ଆମ ମତରେ, ଥରେ ଏହାକୁ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅଣାଯିବା ପରେ, କିମ୍ବା ଯଦି ସେ, ଅନ୍ୟଥା, ସଂହିତାର ଧାରା 133ରେ ପରିଗଣିତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରତିବନ୍ଧକ/ସାର୍ବଜନୀନ ଉତ୍ପାତ ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟରେ ଜାଣିବାକୁ ପାଆନ୍ତି, ତେବେ ସେ (ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ) ଆଇନଗତ ଭାବରେ ତୁରନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ଅଟନ୍ତି, ଯେହେତୁ ତାଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ, ସିଧାସଳଖ ସର୍ବସାଧାରଣ ଉତ୍ପାତ/ବେଆଇନ ବାଧା ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଅଟେ, ଯାହା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କିମ୍ବା ଭୌତିକ ଆରାମ ପାଇଁ କ୍ଷତିକାରକ ହୋଇପାରେ ।

21. ***(2021) 1 SCC 152*** ରେ ବିବୃତ କରାଯାଇଥିବା ***ଗୁରୁସିମ୍ରନ୍ ସିଂ ନରୁଲା ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ*** ମାମଲାରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିମ୍ନମତେ ରାୟ ଦେଇଛନ୍ତି:

> *"40. ଯେତେବେଳେ ଏକ ବିଧାନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ, କ୍ଷମତା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଏବଂ ସେହି କ୍ଷମତା ସାଧାରଣ ଭାବରେ ଲୋକଙ୍କ ଲାଭ ପାଇଁ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ଆରକ୍ଷୀ ଆୟୁକ୍ତ ବନାମ ଗୋର୍ଧନଦାସ ଭଞ୍ଜି, AIR 1952 SC 16 ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଭିଭିଆନ୍ ବୋଷ୍, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ କହି ଅନୁଚ୍ଛେଦ 39ରେ ବାରମ୍ବାର ଉଦ୍ଧୃତ ପ୍ରସ୍ତାବ ରଖିଥିଲେ:*
>
> > *"39. ନିୟମ 250 ଅନୁଯାୟୀ ବିନିର୍ଦ୍ଧିତ ବିବେକ ଆରକ୍ଷୀ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ ମୋଟ୍ ଉପରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସୁବିଧା, ସୁରକ୍ଷା, ନୈତିକତା ଏବଂ କଲ୍ୟାଣ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ସାର୍ବଜନୀନ କାରଣଗୁଡ଼ିକ ତାଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଛି । ସାର୍ବଜନୀନ କାରଣ ପାଇଁ ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଲାଭ ପାଇଁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଏହି ପ୍ରକାରର ଏକ ସକ୍ଷମ ଶକ୍ତି, ଆମ ମତ ଅନୁଯାୟୀ, ଯେତେବେଳେ ପରିସ୍ଥିତି ଦାବି କରେ ସେତେବେଳେ ଏହାକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ଅଟେ । ଏହା ଏପରି ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଯାହାକୁ ଟଳାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଥାକରେ ରଖାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଏଡ଼ାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ; ଏହାର ସମ୍ପାଦନକରଣୀକୁ ଧାରା 45 ଅନୁଯାୟୀ ବାଧ୍ୟ କରାଯାଇପାରିବ ।"*
>
> *41. ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ପୁନର୍ବାର ଏଲ୍. ହିର୍ଦୟ ନାରାଏଣ ବନାମ ସିଆଇଟି, (1970) 2 SCC 355 ମାମଲାରେ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଶବ୍ଦରେ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ଦୋହରାଇଥିଲେ:*
>
> > *"—14......ଯଦି କୌଣସି ବିଧାନ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୁଦାୟ ପରିସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଜଣେ ସରକାରୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ, ତେବେ ଏହା ତାଙ୍କ ଉପରେ ଶିରୋଧାର୍ଯ୍ୟ ଯେ ସେହି ମାମଲା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଢଙ୍ଗରେ ତାଙ୍କ ଅଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବାପାଇଁ ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ଆଗ୍ରହୀ*

ପକ୍ଷ ଏବଂ ସେହି ତରଫରୁ ପଦକ୍ଷେପ ଲାଗୁ କରିବାର ଅଧିକାର ଅଛି ଏବଂ ପ୍ରାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ ପରିସ୍ଥିତି ବିଦ୍ୟମାନ ବୋଲି ଦର୍ଶାଯାଇଛି । ଯଦିଓ ଆଇନରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦଗୁଡିକ ଆପାତତଃ ନ୍ୟାୟାଳୟମାନଙ୍କୁ ସକ୍ଷମ କରେ, ଜଣେ ନାଗରିକଙ୍କ ଅଧିକାର-ସାର୍ବଜନୀନ କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ-କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାରେ ସହାୟତା ପାଇଁ ବିନିଯୋଗ ହୋଇଥିବା କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ସହଜରେ ଅନୁମାନ କରିବ ।"

42. ଭି.ଆର୍. କ୍ରିଷ୍ଣା ଆୟର, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ପୌର ପରିଷଦ, ରତଲାମ୍ ବନାମ ଭର୍ଦିଚାନ୍, (1980) 4 SCC 162ରେ ଉପରୋକ୍ତ ନୀତିକୁ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିଲେ । ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲାଟି ଏପରି ଏକ ମାମଲା ଯାହା ସିଆର୍.ପି.ସି ର ଧାରା 133 ମାଧ୍ୟମରେ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ରତଲାମ୍ ପୌର ପରିଷଦକୁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ପ୍ରତି କେତେକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନ୍ୟସ୍ତ ଥିଲା, ଯେଉଁଠାରେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ପୌର ନିଗମକୁ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଜାରି କରିଥିଲେ, ଯାହାକୁ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା । କ୍ରିଷ୍ଣା ଆୟର, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ବେଞ୍ଜାମିନ୍ ଡିସ୍ରାଏଲିଙ୍କ ମାମଲାର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 9କୁ ଉଦ୍ଧୃତ କରି ଏହାର ବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି ଯେ:

"9. .... "ସର୍ବଶକ୍ତି ଏକ ବିଶ୍ୱାସ ଅଟେ -ଯାହାର ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ ଆମେ ଦାୟିତ୍ୱବାନ ଅଟୁ-ଯାହା, ଲୋକଙ୍କଠାରୁ, ଏବଂ ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ, ସବୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ, ଏବଂ ସମସ୍ତେ ବିଦ୍ୟାମାନ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।" ଭିଭିଆନ୍ ଗ୍ରେ, ବିକେ. VI ଅଧ୍ୟାୟ. 7, ବେଞ୍ଜାମିନ୍ ଡିସ୍ରାଏଲି ବିବେକ ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ଯେତେବେଳେ ହିତାଧିକାରୀ ଏହାର ଅନୁକୂଳ ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ ପରିସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝିଥାଆନ୍ତି ।"

43. ନ୍ୟାୟିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଉପରୋକ୍ତ ଭର୍ଦିଚାନ୍ ମାମଲା (1980) 4 SCC 162ରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ନ୍ୟାୟିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ନିଆଯାଇଥିବା ସକାରାତ୍ମକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ହେଉଛି ପ୍ରତିକାରକୁ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ କରିବା ଯାହା ବିଫଳ ହେଲେ ଅଧିକାର ଅନୁର୍ବର ହୋଇଯାଏ । ରାୟର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 16ରେ

(ଭର୍ଦିଚାନ୍ ମାମଲାରେ (1980) 4 SCC 162 (1980) 4 SCC 162), ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅବଲୋକନଗୁଡ଼ିକ ଦିଆଯାଇଛି:

> *"16......ନ୍ୟାୟିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ପ୍ରକୃତି କେବଳ ନ୍ୟାୟିକ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପାଇଁ ନୁହେଁ କିମ୍ବା ଏହା କାର୍ଯ୍ୟାତ୍ମକ ଭାବରେ କେବଳ ଜଣେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କର ନୁହେଁ । ପ୍ରତିକାରକୁ ଫଳପ୍ରଦ କରିବା ପାଇଁ ସକାରାତ୍ମକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ହେଉଛି ଅଧିକାରର ସାର ଯାହା ଅନ୍ୟଥା ଅନୁର୍ବର ହୋଇଯାଏ ।"*

44. ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି କ୍ରିଷ୍ଣା ଆୟର ଏହା ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ ଯେ ସାର୍ବଜନୀନ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଉନ୍ନତି ହେଉଛି ଶାସନର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନୀତି । ଅନୁଚ୍ଛେଦ 24ରେ, ନିମ୍ନଲିଖିତ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରାଯାଇଛି: (ଭର୍ଦିଚାନ୍ ମାମଲା (1980) 4 SCC 162)-

> *"24......ରାଜ୍ୟ ଅନୁଭବ କରିବେ ଯେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 47 ଏହାକୁ ଶାସନର ଏକ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ନୀତିରେ ପରିଣତ କରିଛି ଯେ 'ଏହାର ପ୍ରାଥମିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଜନସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ' ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକ ନିଆଯାଏ ।"*

(ମୂଳ ରୂପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆହୋଇଛି)

22. ଏହା ମଧ୍ୟ ଟିପ୍ପଣୀ ଦେବାକୁ ଅଟେ ଯେ ଜମିର ଅନଧିକୃତ ଦଖଲ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଓପିଏଲ୍ଇ ଅଧିନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇଛି, ଯାହା ହେଉଛି ସରକାରଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି । ସରକାରଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଓପିଏଲ୍ଇ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 2 ଅନୁଯାୟୀ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି, ଯାହା ନିମ୍ନମତେ ପଢାଯାଇଛି:

> *"2. **ସରକାରୀ ସମ୍ପତ୍ତି-**ବର୍ତ୍ତମାନ ବଳବତ୍ତର ଥିବା କୌଣସି ଅଧିନିୟମ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ରହି, ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶ୍ରେଣୀର ଜମିଗୁଡ଼ିକ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସରକାରଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି, ଯଥା:*
>
> *(a) ସମସ୍ତ ସାର୍ବଜନୀକ ସଡ଼କଗୁଡ଼ିକ, ଦାଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକ, ଗଳିଗୁଡ଼ିକ ଏବଂ ପଥଗୁଡ଼ିକ, ସେତୁଗୁଡ଼ିକ, ଖାଲଗୁଡ଼ିକ, ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକ ଏବଂ*

ବାଡ଼ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ କିମ୍ବା ତାହାର ପାର୍ଶ୍ୱରେ, ସମୁଦ୍ର ଶଯ୍ୟା ଏବଂ ବନ୍ଦରଗୁଡ଼ିକର ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ଜଳ ଚିହ୍ନ ତଳେ ଥିବା ଖାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ଏବଂ ନଦୀଗୁଡ଼ିକର, ଝରଣାଗୁଡ଼ିକର, ନାଳଗୁଡ଼ିକ, ହ୍ରଦଗୁଡ଼ିକର ଏବଂ ଟ୍ୟାଙ୍କଗୁଡ଼ିକର ଏବଂ ସମସ୍ତ କେନାଲଗୁଡ଼ିକର ଏବଂ ଜଳଉତ୍ସଗୁଡ଼ିକର ଏବଂ ସମସ୍ତ ସ୍ଥିର ଏବଂ ପ୍ରବାହିତ ଜଳ ଏବଂ ସମସ୍ତ ଜମିଗୁଡ଼ିକ ଯେଉଁଥିରେ ମନ୍ଦିର ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକ, ଗୃହ ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକ କିମ୍ବା ଯେଉଁଠାରେ ଅବସ୍ଥିତ ବଗିଚାଗୁଡ଼ିକ ସମେତ ସମସ୍ତ ଜମି ଯେଉଁଠାରେ ଅବସ୍ଥିତ, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେଉଁପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି ସମ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ: -

(i) ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ଭାରତୀୟ ରାଜ୍ୟର କୌଣସି ଶାସକ, ଜମିନଦାର, ସ୍ୱତ୍ୱାଧିକାରୀ, ଉପ-ସ୍ୱତ୍ୱାଧିକାରୀ, ଜମି ମାଲିକ, ଜାଗୀରଦାର, ଖୋରୋପଶଦାର କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକାଳଧାରୀ କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ମାଧ୍ୟମରେ ଦାବି କରୁଥିବା କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି; କିମ୍ବା

(ii) ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କାହାକୁ ଶିସ୍ତ, କାଟୁବାଡି ଯୋଡ଼ି, ପୋରୁପୁ କିମ୍ବା ଭଡ଼ା ଛାଡ଼ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି; କିମ୍ବା

(iii) ରୟତୱାରୀ କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ଅଧୀନରେ ଧାରଣ କରିଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା କୌଣସି ପ୍ରକାରରେ ସେସ୍ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦେୟ ସିଧାସଳଖ ସରକାରଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଅଧୀନରେ; କିମ୍ବା

(iv) ସ୍ୱତ୍ୱାଧିକାରୀ ଅଧିକାର ଥିବା ଜମିର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପଞ୍ଜୀକୃତ ଧାରକଙ୍କ; କିମ୍ବା

(v) ଅନୁଜ୍ଞାପତ୍ର ବ୍ୟତୀତ ସରକାରଙ୍କଠାରୁ ଅନୁଦାନ ଅଧୀନରେ ଜମି ଧାରଣ କରିଥିବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି;

(b) କୌଣସି ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କର ଜମି ଯାହା ରାସ୍ତା, କେନାଲ, ତଟବନ୍ଧ, ଟାଙ୍କି କିମ୍ବା ଘାଟ ଭଳି କୌଣସି ସାର୍ବଜନୀନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କିମ୍ବା ଏପରି ରାସ୍ତା, କେନାଲ, ତଟବନ୍ଧ, ଟାଙ୍କି କିମ୍ବା ଘାଟର ମରାମତି କିମ୍ବା ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ କିମ୍ବା ବ୍ୟବହୃତ

ହେବାକୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ;

(c) ଭୂ-ଅର୍ଜନ ଅଧିନିୟମ, 1894ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ଅଧୀନରେ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କିମ୍ବା କୌଣସି ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେହିଭଳି ଅଧିନିୟମଗୁଡ଼ିକ, ରାଜ୍ୟ ସରକାର, ବୈଧାନିକ ନିକାୟ କିମ୍ବା ନିଗମଙ୍କ ଦଖଲରେ ଥିବା କିମ୍ବା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କମ୍ପାନୀ, ଯେତେବେଳେକି ଏପରି ଜମି ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି ରହେ, ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦଖଲରେ ଥିବା କିମ୍ବା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କମ୍ପାନୀ, ବୈଧାନିକ ନିକାୟ କିମ୍ବା ନିଗମ;

(d) ସଂଯୁକ୍ତ ଭୂଭାଗଗୁଡ଼ିକର ଶାସକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାବି କରାଯାଇଥିବା ସ୍ଥାବର ସମ୍ପତ୍ତି କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ମାନିନେଇ ଥିଲେ; ଏବଂ

(e) ଏକ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ଉଦ୍ୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ଅଧିକୃତ, ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କିମ୍ବା ପରିଚାଳିତ ଜମି -

(i) କୌଣସି ରାଜ୍ୟ ସରକାର କିମ୍ବା ଏପରି ସରକାରଙ୍କ କୌଣସି ବିଭାଗ;

(ii) କୌଣସି କମ୍ପାନୀ ଯେଉଁଥିରେ 51 ପ୍ରତିଶତ କିମ୍ବା ତାଠାରୁ ଅଧିକ ଅଂଶ ଏକ କିମ୍ବା ଏକାଧିକ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ପାଖରେ ରହିଛି; କିମ୍ବା

(iii) ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାପିତ ଏକ ନିଗମ ଯାହା କୌଣସି ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଧିକୃତ, ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କିମ୍ବା ପରିଚାଳିତ ।

23. ଓପିଏଲ୍ଇ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 7 ସରକାରୀ ଜମିକୁ ଅନଧିକୃତ ଭାବରେ ଦଖଲ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସରାସରି ଉଚ୍ଛେଦ କରିବା ଲାଗି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଛି । ଓପିଏଲଇ ଅଧିନିୟମ ହେଉଛି ଏକ ସ୍ୱୟଂସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂହିତା ଏବଂ ଏହା ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେ ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଅନଧିକୃତ ଭାବରେ କୌଣସି ଜମି ଦଖଲ କରନ୍ତି, ଯାହା ସରକାରଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି ଅଟେ, ଜଣେ ତହସିଲଦାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବସାଯାଇଥିବା କର ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବେ ।

24. ସଂହିତା ଅଧୀନରେ ଏବଂ ଓପିଏଲ୍ଇ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ସ୍ପଷ୍ଟ ବୈଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିବାରୁ, ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ମତ ହେଉଛି ଯେ ଥରେ ସରକାରୀ ସମ୍ପତ୍ତିର କୌଣସି ଅନଧିକୃତ ଦଖଲ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅଣାଯିବା ପରେ କିମ୍ବା ଯଦି ସେ ଅନ୍ୟଥା ସଂହିତାର ଧାରା 133 ଅଧୀନରେ ପରିଗଣନା କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରତିବନ୍ଧକ/ସାର୍ବଜନୀନ ଉତ୍ପାତର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବିଷୟରେ ଜାଣିବାକୁ ପାଆନ୍ତି, ତେବେ ସେ (ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ କିମ୍ବା ତହସିଲଦାର) ଆଇନଗତ ଭାବରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟବ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନେବେ ।

25. ତଦନୁସାରେ, ଆମେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀଗୁଡ଼ିକ, ସମସ୍ତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ସାଧାରଣ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ଜାରି କରିବା ପାଇଁ ଉଚିତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରୁ:

(i) ଥରେ ଜଣେ ଜିଲ୍ଲା ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ କିମ୍ବା ଉପ-ପ୍ରଭାଗୀୟ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ, ଯିଏକି ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ, ଏକ ସୂଚନା ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି, ଜଣେ ଆରକ୍ଷୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବିବୃତି ଆଧାରରେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟଥା, ସଂହିତାର ଧାରା 133ର ଉପ-ଧାରା (i) ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ ପୂର୍ବ ସର୍ତ୍ତ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବାବେଳେ, ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ତୁରନ୍ତ ସର୍ବସାଧାରଣ ସ୍ଥାନରୁ ବାଧା କିମ୍ବା ଉତ୍ପାତ ହଟାଇବା ପାଇଁ ଏକ *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ* ଦେବେ ଏବଂ ଏହା ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେବ-ଯିଏ ଜଣେ ପ୍ରାକୃତିକ ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ନ୍ୟାୟିକ ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇପାରନ୍ତି, ଯେପରିକି, ଏକ ପୌର ସଂସ୍ଥା କିମ୍ବା ଏକ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ - ଆଦେଶର ଅନୁପାଳନ କରିବା ପାଇଁ କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା ପାଇଁ ଏବଂ, କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନିକଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତି

ଉପରେ, ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନିକଙ୍କୁ ପଚାରିବାକୁ ବାଧ ହେବେ ଯଦି ସେ (କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନିକ) *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ* ନେଇ ଯାଉଥିବା ତଥ୍ୟର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ଏବଂ ଯଦି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନିକ କୌଣସି ସାର୍ବଜନୀନ ସ୍ଥାନରେ କିମ୍ବା କୌଣସି ପଥରେ, ନଦୀ କିମ୍ବା ଜଳ ପ୍ରବାହରୁ କୌଣସି ବେଆଇନ ବାଧା କିମ୍ବା ଉତ୍ପାତର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତି, ଯାହା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଇନଗତ ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ କିମ୍ବା ହୋଇପାରେ, ଏବଂ ଏପରି ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନର ସମର୍ଥନରେ *ବିଶ୍ୱସନୀୟ ସାକ୍ଷ୍ୟ* ଦେଇଥାଏ, ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଏକ ସକ୍ଷମ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ସ୍ଥଗିତ ରଖିବେ; କିନ୍ତୁ ଯଦି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନିକ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ସମ୍ପର୍କରେ କୌଣସି *ବିଶ୍ୱସନୀୟ ସାକ୍ଷ୍ୟ* ଦେବାରେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି, ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ ତଥ୍ୟର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବିଷୟରେ, ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନିକଙ୍କୁ *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ* ପାଳନ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବେ ଏବଂ ଯଦି *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶ* ଅନୁପାଳନ କିମ୍ବା ମାନି ନାହାନ୍ତି, ଦଣ୍ଡସଂହିତାର ଧାରା 188ରେ ସନ୍ନିବେଶିତ ଦଣ୍ଡନୀୟ ପରିଣାମ ଅନୁସରଣ କରାଯିବ ।

(ii) ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ନିଜେ/ସ୍ଥାନୀୟ ସଂସ୍ଥାର ମୁଖ୍ୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଯିଏ ଯେ କୌଣସି ନାମରେ ନାମିତ ହୁଅନ୍ତୁ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେବ ଯେ ସେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଜିଲ୍ଲା ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ, ଉପ-ପ୍ରଭାଗୀୟ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କୁ,

ବାଧା/ଉତ୍ପାତ କିମ୍ବା ସଂହିତାର ଧାରା 133(1)ରେ ପରିଗଣିତ ହୋଇଥିବା ଅନ୍ୟ କାରଣଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପର୍କରେ ଅବଗତ କରାଇବେ କିମ୍ବା କାରଣ ଦର୍ଶାଇବେ । ସଂହିତାର ଧାରା 133 ଅନୁଯାୟୀ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦେବା ପାଇଁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଥାନାର ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ଅଧିକାରୀଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସମାନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ରହିବ । ଘଟଣାକ୍ରମେ, ସଂହିତାର ଧାରା 133 (1) ଅଧୀନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ସାର୍ବଜନୀନ ଉତ୍ପାତ କିମ୍ବା ପ୍ରକୃତିର ବେଆଇନ ବାଧା, କୌଣସି ସୂଚନା ବିନା ବିଦ୍ୟମାନ ଥିବା ଜଣାପଡ଼େ, ତେବେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ଥାନାର ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ଅଧିକାରୀ ଏବଂ ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ସ୍ଥାନୀୟ ସଂସ୍ଥା ତରଫରୁ ପ୍ରାଧିକୃତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅଧିକାରୀ ଏଭଳି ନିଷ୍କ୍ରିୟତା ପାଇଁ ମିଳିତ ଭାବରେ ଦାୟୀ ହେବେ ଏବଂ ତଦନୁଯାୟୀ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଦାୟୀ ହେବେ ।

(iii) ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ, ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ରୀତିରେ ସୂଚନା ପାଇବା ଉପରେ, ସଂହିତାର ଧାରା 133(1) ଅନୁଯାୟୀ ତୁରନ୍ତ ଆଗେଇବେ ଏବଂ ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କୁ ଲୋଡ଼ାଥିବା ଉପଯୁକ୍ତ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବେ । ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ନିଷ୍କ୍ରିୟତା କିମ୍ବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ଅବହେଳା ତାଙ୍କୁ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ ଦାୟୀ କରିବ ।

(iv) ଏକ *ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ଆଦେଶକୁ,* ଯଦି ଆପତ୍ତି କରାଯାଇନଥାଏ, କିମ୍ବା ଏକ ଆଦେଶ, ଯାହାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରାଯାଇଛି, ସମସ୍ତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାଳନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ଆଦେଶର କୌଣସି ଅବମାନନା ଭାରତୀୟ

ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 188ର ଦଣ୍ଡନୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରିବ ।

(v) ଓପିଏଲ୍‌ଇ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 3(c)ର ଅର୍ଥ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ, ସରକାରୀ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ଅନଧିକୃତ ଦଖଲକୁ ନେଇ କୌଣସି ମାମଲା ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆସିବା ପରେ, ଓପିଏଲ୍‌ଇ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ତହସିଲଦାର ମଧ୍ୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟବଦ୍ଧ ହେବେ ।

(vi) ଏହି ଆଦେଶକୁ ସର୍ବାଧିକ କଠୋରତାର ସହ ଏବଂ ବିନା କୌଣସି ଦ୍ୱିଧାରେ ପାଳନ କରାଯିବା ଉଚିତ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି, ଯିଏ ବର୍ତ୍ତମାନର ଆଦେଶ ଅନୁପାଳନ କରୁନଥିବା ଜଣାପଡ଼େ, ସେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଅବମାନନା ବ୍ୟତୀତ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ/ଅପରାଧିକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ ଦାୟୀ ରହିବେ ।

26. ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ, ବିଶେଷ ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଯଦି ଏହା ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ତେବେ ପିଆଇଏଲ୍ ରୂପରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଆଦେଶଗୁଡ଼ିକ ପାରିତ କରିପାରିବେ । ଯେତେବେଳେ ବୈଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲା ପରି ପରିସ୍ଥିତିର ମୁକାବିଲା ପାଇଁ ଅଧିକାରିତା ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟା ପ୍ରଦାନ କରେ, ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଆମେ ଆମର ଅସାଧାରଣ ରିଟ୍ ଅଧିକାରିତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ବିଶେଷ ପରିସ୍ଥିତି ପାଇନାହୁଁ ।

27. ବର୍ତ୍ତମାନର ଆଦେଶ ସହିତ ବିଦାୟ ନେବା ପୂର୍ବରୁ, ଆମେ ***ପୌର ପରିଷଦ, ରତଲାମ୍*** (ପୂର୍ବୋକ୍ତ) ମାମଲାରେ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଭି. କ୍ରିଷ୍ଣା ଆୟରଙ୍କ ଅନନ୍ୟ ଶୈଳୀରେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିବା ଉକ୍ତିକୁ ଉଦ୍ଧୃତ କରିବାକୁ ପ୍ରଲୋଭିତ ହେଉଛୁ: -

"ସମସ୍ତ କ୍ଷମତା ହେଉଛି ଏକ ବିଶ୍ୱାସ- ଯେ ଆମେ ଏହାର ପ୍ରୟୋଗ

ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାୟୀ- ଯେ, ଲୋକମାନଙ୍କଠାରୁ, ଏବଂ ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ, ସବୁ ଉତ୍ପନ୍ନ, ଏବଂ ସମସ୍ତେ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ।" (1) ଯେତେବେଳେ ହିତାଧିକାରୀ ଅନୁକୂଳ ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଦୃଢ ଭାବରେ ବୁଝନ୍ତି ସେତେବେଳେ ବିଚକ୍ଷଣତା ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ।"

(ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି)

ଏହି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତା ସହିତ ନ୍ୟସ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମାର୍ଗଦର୍ଶକ ନୀତି ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯାହା ଅନୁରୂପ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରେ ।

28. ଫଳସ୍ୱରୂପ, ସଂହିତା କିମ୍ବା ଓପିଏଲଇ ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଆହ୍ୱାନ କରି, ଆମେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ, ଯିଏ ବୃତ୍ତିରେ ଜଣେ ଅଧିବକ୍ତା ଅଟନ୍ତି, ସ୍ୱାଧୀନତା ସହିତ ଏହି ରିଟ୍ ଆବେଦନର ସମାଧାନ କରୁଛୁ । ଯଦି ସେ ଏପରି କରନ୍ତି, ତେବେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ/ତହସିଲଦାର ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନର ରାୟରେ ଯାହା ଉପରେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ହୋଇଅଛି ତାହାର ଆଧାରରେ କାହିଁକି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ନାହିଁ ତାହାର କୌଣସି କାରଣ ଆମେ ଦେଖୁନାହୁଁ ।

(ଚକ୍ରଧାରୀ ଶରଣ ସିଂହ)
ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ

(ଏସ୍.କେ. ସାହୁ)
ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି

ଏମ୍. ପଣ୍ଡା

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଅନୁବାଦକ : ଶ୍ରୀ ଓଜସ୍ୱୀ କୁମାର ସାହୁ

ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ : କଟକ

HIGH COURT ORISSA